

ሌላ መጽሐፍ ኮንተ ሞንተ ክሪስቶን ተርጓሚአ ተኪኤ ተስፋይን

ዝኸበርኩም ዕዳማት

ሎሚ መጽሐፍ ኮንተ ሞንተ ክሪስቶን ተርጓሚአ ተኪኤ ተስፋይን ኢና ንምርቕ ዘሎና። መብዝሕትኹም መሳቱና፡ ብፍላይ ኣብ ሱሳታት ተመሃሮ ዝነበርኩም፡ ኮንተ ሞንተ ክሪስቶ፡ ወይ ከኣ በቲ ናይ እንግልዘኛ ኣርእስታ፡ ዘ ካውንት ኦፍ ሞንተ ክሪስቶ፡ ኣንቢብኩማ ትኹኑ ኢኹም። ወይ ነቢብኩማዶ ክብል? ከምኡ ዚብሉ'ውን ስለዘሎዉ። እዚ ናይ ቋንቋን ስነጽሑፍን መድረኽ ስለዝኾነ፡ ኣንቢቦይ ነቢብ መዛተዩ ኪኸውን ይኸእል እዩ። ብፍላይ ንተኪኣ ናይ መጽናዕቲ ዓውዱ እዩ።

ብዝኾነ ሽዑ፡ ሱሳታት፡ ናይ እንግሊዘኛ መጻሕፍቲ ዘንብቡ ተመሃሮ ንካውንት ኦፍ ሞንተ ክሪስቶ ከየንበቡዎ ከምዘይተርፉ ፍሉጥ ነገር'ዩ። ምኽንያቱ ንሳን ብዙሓት ካልኣት ብኣሕጽሮት ዝቐርባ ክላሲካውያን መጻሕፍትን ዝውቱራትን ተለለይትን እየን ነይረን። ተኪኤ'ውን ሽዑ ከምዘንበባ ክግምት እኸኣል እዩ። ግን ብኣሕጽሮት መልክዕ! ሕጂ ቀሪባትልና ዘላ መጽሐፍ ኮንተ ሞንተ ክሪስቶ ግን ብዓባያ እዩ።

ሎሚ ተዋሂቡኒ ዘሎ ዕማም ግን፡ ነታ መጽሐፍ ክህይስ ዘይኮነስ፡ ንተኪኤ ተስፋይ ከም ደራሲ፡ ከም ተርጓሚ ስነጽሑፍ፡ ከም ተመራማሪ ቋንቋ ትግርኛ ንምልላይ እዩ። ኩሉኹም ኣንበብቲ መጻሕፍቲ ትግርኛ ንተኪኤ ዘይፈልጥ ዘሎኩም ኣይመስለንን። መጻሕፍቱ ዘንበበ፡ መዝገብ-ቃላቱ እተወከሰ ኩሉ ንተኪኤ ከምዚፈልጦ ዘዳዲ ኣይኮነን። ስለዚ ንፍሉጥን ልሉይ እየ ዘፋልጥን ዘላልን ዘሎኹ።

ምስ ተኪኤ ሌላናን ሓድሕድ ፍልጥናን ምስ ቋንቋን ስነጽሑፍን ንዕኡ ኣብ ዝምልከት ምትእኽኻብን እዩ። ንሱ'ውን ድሕሪ 1991፡ ብልሙድ ኣዛርባ ድሕሪ ነጻነት። ቅድሚኡ፡ ዋላ'ኳ ክልቴና፡ ቆልዑ ሱሳታት ንኹንምበር፡ ኣብ ትምህርቲ፡ ኣብ ካልኣይ ደረጃ ይኹን ኣብ ዩኒቨርሲቲ፡ ኣይተጋጠምናን። ምናልባት ሽዑ ዘይተራኸብናሉ ምኽንያት፡ እዞም ካብ ገጠር ተበረሰና፡ ብሳላ ትምህርቲ ደንጉና ከተማ ዝኣቶና፡ ኣብቲ ናይ ደቂ ከተማ ማሕበራዊ ህይወት ቅልጥፍ ኢልና ስለዘይንኣቱ ኪኸውን ይኸእል እዩ። ምናልባት ካልእ ምኽንያት'ውን ይኸውን፡ ብዝኾነ ሽዑ መገድና ኣይተራኸበን።

ቀዳማይ ርክብና'ምበኣር፡ ብኣጋጣሚ መጽሔት 'ቆላሕታ' እዩ። መጽሔት ቆላሕታ፡ ኣንባብነት ቆልዑ ንምትብባዕ፡ ብልዙብ ትግርኛን ኣዘናጋዒ ስእልታትን፡ እትቐርብ መጽሔት'ያ ነይራ። ተኪኤ ተስፋይ፡ ኣማኒኤል ሳህለን ነፍሰሄር ኣብርሃም ሳህለን መስረትን ቀንዲ ጸሓፍትን ኣሰናዳእትን ነይሮም። ነዛ መጽሔት'ዚኣ ዘንበብኩም ኩልኹም፡ 'ሸዊት' እትብሃል ተለላይት ካርቱን፡ ነፍሰሄር ኣብርሃም ሳህለ፡ ከይዘከርኩማ ኣይትተርፉን።

አነውን በቲ ግዜ፣ ገለ ጽሑፍ ከበርክት ስለ ዝተዓደምኩ፡ ሓደግዜ ድዩ ክልተ ሕጂ ኣይዝክርን፡ ውሱን ኣበርክቶ ገይረ ነበርኩ። ሽዑ ምስ ተኪኤ ብዛዕባ ቋንቋ ትግርኛ ክንዛረብ ይዝከረኒ። ንሱ ብትግርኛ ኣዝዩ ከምዝግደስ፡ ጽሑፋት ከምዘበርክት፡ መጽናዕቲ ከምዝገብር፡ መዝገብ ቃላትውን የሰናድእ ከምዘሎ እፈልጥ።

መዝገብ ቃላት! ሓደ ሰብ ንበይኑ! ሽዑ እተሰምዓኒ ከም ጎብ ደፊእካ ምንቕናቕ ዓይነት እዩ። ኣይክኣልን ማለታይ ኣይኮነን። ምኽንያቱ፡ ቅድሚኡውን ብውልቃዊ ጻዕሪ እተደርሱ መዝገብ ቃላት ትግርኛ ነይሮም እዮም። ድሕሪኡውን፡ ኣብ ቀረባ ግዜ፡ ዘመናዊ መዝገብ ቃላት ብሓድሽ ብልሓት ዝብል፡ ዶር/ ኪዳነማርያም ዘርእዝጊ ብውልቃዊ ጻዕሪም ዘበርክቱዎ መዝገብ ቃላት ኣሎ። ብዙሕ ግዜ መዝገብ ቃላት ናይ እኩብ ትካላዊ ጻዕሪ የድልዮ እዩ። ኣነ ዝብል ዘሎኹ ግን፡ መዝገብ ቃላት ከተዳሉ ዝከኣልኻ እንተኾነ፡ ክሳብ ክንደይ ክትገብር ናይ ምድላይ ሓያል መንፈስ፡ ሓያል እምነት፡ ሓያል ጻዕሪ፡ ሓያል ተወፋይነትን ፍቕርን ከምዚሓትት ንምድማቕ እዩ። ተኪኤ በዘን ባህርያት'ዚኤን እተመረቐዩ ዚመስል።

ስለ'ዚ፡ ምስ ተኪኤ ዘራኸበና ካብ 'ቆላሕታ' ብምጅማር፡ ቋንቋ እዩ፡ ቋንቋ ትግርኛ። ብድሕሪኡ፡ ኣብ ሓያሎ ናይ ቋንቋ ዘተታት፡- ሞዕሩይ ናይ ጋዜጣ ቋንቋ፡ ብሚኒስትሪ ዜና እተዳለወ፡ ንትርጉምን ኣተራጉማን ዝምልከት፡ ብስነ-ዳን ኣርካይቭን እተጸውዐ፡ ሕንፋጻ ቋንቋ ዝብል ብህዝባዊ ቤት ንባብ እተወደበ ... ወዘተ ብሓባር ተሳቲፍና ኣሎና።

ናይ ቋንቋ ሕቶ ክልዓል እንከሎ ብዙሕ ሕብርታት'ዩ ዝርእ። ዝተፈላልዩ ግዱሳት፡ ኣጽናዕቲ፡ ተጠቀምቲ፡ ብዝመስሎም ኣገባብ እጃሞም የበርክቱ፡ ገለ ይስማምዑ፡ ገለ ግን ኣይስማምዑን። ኣምሓርኛ'ዩ ትግርኛባ እትብሎም ቃላት ኣሎዉ። ኣምሓርኛ ምእታውን ዘይምእታውን ዓቢ መከራኸሪ ሕቶ ይኸውን። ኣብ ቋንቋ ትግርኛን ትግረን ዓቢ ኣበርክቶ ዝገበሩ መም/ ሙሳ ኣሮን፡ ንገለ ቃላት ትግርኛ ኪነቕፉ እንከሎዉ፡ እዚ ትግርኛ ኣይኮነ፡ ኣምሓርኛውን ኣይኮነን፡ 'ትግርኛ' እዩ ዝበሉሉ ኣጋጣሚ እዝክር። ሕጂ 'ብእውታ' እናተተኸኸ ዝኸይድ ዘሎ ከም 'ኣዎንታ' ዝኣመሰሉ ቃላት ማለቶም እዩ። ልክዕ'ዩ ቃል ትግርኛ እናሃለወካ ካልእ ምውሳድ ቅቡል ኣይከውንን። ዘይብልካ ምውሳድ ግን ነውሪ ኣይኮነን፡ ናይ ክኢላታት ምርምርን ምልዛብን ጥራይ የድልዮ።

ስርዓት ሃይለስላሰ፡ ኣብ ግዜ ፈደረሽን ኣብ ስርዓተ ትምህርቲ ኤርትራ ኣምሕርኛ ከተኣታቱ እንከሎ፡ ትግርኛ ዓቢ ሓደጋ ኣጋጢሙዎ ነይሩ እዩ። ብዙሓት ናይ ትግርኛ መጻሕፍቲ ዝነደዱሉ እዋንዮ። ስለ'ዚ፡ ምስ ቃልሲ ህዝቢ ኤርትራ ተኣሳሲሩ፡ ትግርኛን ካልኣት ቋንቋታት ኤርትራን ብነጻ ኪምዕብሉ ምስ ጀመሩ፡ ኣምሓርኛ ምሕዋስ ዳርጋ ካብ ጉዳይ ቋንቋ ሓሊፉ ፖለቲካዊ መልክዕ ክወስድ ዝተረፎ ኣይነበሮን።

ሕጂኸ! ብወገን ኤርትራውያን ሓሰብቲ፡ ጽሬት ቋንቋ ይተሓሉ፡ ኪሕወስ የብሉን፡ ዝብል አመት'ኳ ዘሎ እንተመሰለ፡ ዋላውን ምሕዋስ እናተራእየ፡ ብወገን አምሓርኛ ግን ቻላት ትግርኛ ብኸፈር እናወሰደ ናቱ ይገብሮ አሎ። ዋላውን በምሓርኛ ቃላት ዘይተሳኡኖ ሓሳባት፡- 'ንጭ ጸእዳ፡ እውነት ሃቅ ...' ወዘተ ኪብሉ ይረኣዩ አሎ። ዕላማ ክኢላታት አምሓርኛ ንአምሓርኛ ምምዕባል፡ ሴማዊ መሰረቱ ምድልዳል፡ ማለቶም ከይኮነ ኣይተርፍን።

ዝኾነ ቋንቋ፡ ንሓድሽ ሓሳባትን ምዕባላን መግለጺ ኪረኸበሉ ስለዘሎዎ፡ ካብ ካልኣት ቋንቋታት ምልቅሑ ዘይተርፍ ግድነት'ዩ። ብናይ ታሪኽ ኣጋጣሚ ካብ ጣልያንኛ ናብ ትግርኛ ዝኣተዉ፡ ናይ ጥልያን ቃላት ምንባርምውን ዘይልለዩ፡ ፍጹም ኣብ ትግርኛ ዝተዋሃዱ፡ ከም 'ጣውላ፡ ባኒ ... ወዘተ' ዝኣመሰሉ ቃላት ኣሎ። እዚ ንኹሉ ብቋንቋ ዝግደስ ሰብ፡ ብፍላይ ከኣ ከም ተኪኤ ንዝኣመሰሉ ንቋንቋ ትግርኛ ከም ናይ ህይወቶም ዕላማ ገይሮም ብፍቕሪ ዝግደሱሉን ዝመራመሩሉን ሰባት ዘገድስ ብድሆ እዩ።

ቋንቋ ኪምዕብል እንታይ ምግባር የድሊ? ምልቃሕ ዘይተርፍ ካብ ኮነ ካበይ እንተተለቃሕካ ይሓይሽ? ሕቶ ቋንቋ ከምዚ ናይ ተኪኤ ውልቃዊ ወኒ ዘድልዮ'ኳ እንተኾነ፡ ብኡ ጥራይ ዝውዳእ ድዩ? ግዳሳት ብስሩዕ ተራኺቦም ዝዛተዩሉ ባይታ፡ ማሕበር፡ ወይ ትካል፡ ወይ ከኣ ጀርናል ዘሎዎ ማእከል ኣየድልን ድዩ? ኣብ ላዕላዋይ ደረጃ ትምህርቲኸ ብዛዕባ'ዚ ኣብ ላዕሊ ዘልዓልናዮ ሕቶታትን ብድሆታትን እናተመራመረን ንግዳሳት እናኣሳተፈን መሪሕ እጃም ዝወስድ ማእከል (ሴማዊ) ቋንቋታት ኤርትራ ኣየድልንድዩ? እዚ ኩሉ ብሓቂ የድሊ ጥራይ ዘይኮነስ ብምእኩልን ብህጹጽን ኪስዓብ ዘሎዎ ኮይኑ ይስምዓኒ።

ኩሉ ህዝቢ በብቋንቋኡ ይግደስ። ኣብ ፈረንሳ፡ ጽሬትን ስንፍልጠታውንትን ቋንቋ ፈረንሳ ምሕላው ሓደ ካብ ዕላማታቱ ዝኾነ፡ ብዙሓት ሊቃውንቲ ዝሳተፉዎ ኣካደሚ ኣሎ። ናብ ፈረንሳይኛ ትኣቱ ሓዳስ ቃል በዚ ኣካዳሚ'ዚ ተመርሚራ ትሓልፍ። ብጌጋ እተጸሕፈ፡ ኩል ግዜ ንኣንብብቱ የጋጊ ኣዩ። ካብ ተጸሕፈስ ቅቡል ይኸውን ኢሉ ከየስተብሃለ ዝደግም ብዙሕ እዩ። ከምኡ መታን ከይርከብ፡ ሕጂ እንድዒ፡ ኣብ ግዜ ስርዓት ሃይለስላሴ ግን ዝኾነ ካብ ኣብያተ ጽሕፈት መንግስቲ ወጻኢ ዝኸውን ጽሑፍ፡ ቅድሚ ናብ ቤት መዝገብ ምሕላፉን ወጻኢ ምጃኑን፡ ሓደ ኪኢላ፡ ብፍላይ ግእዝ ዝመልኸ፡ ከምዚሓልፎ ይግበር ከምዝነበረ ይዝከር። ስለዚ፡ ጽሬትን ጽፈትን ቋንቋ ምእኩል ዝኾነ ኣተሓሕዝን ተገዳስነትን የድልዮ እዩ። ምልቃሕ ዘይተርፍ ካብ ኮነ ካብ ዝዛመዱኻ ቋንቋታት ምልቃሕ ዝሓሸ ኮይኑ፡ ካብ ዘይዛመዱኻውን እንተወሰድካ፡ ኩሎም ኣተውቲ ቃላት ብኪኢላታት ናይቲ ማእከል ቋንቋታት ኪለዝቡ የድሊ። ከም ብዓል ተኪኤ ዝኣመሰሉ ግዳሳት ከኣ፡ በዚ ምእኩልን ትካላውን ተገዳስነት ተሓጊዞም፡ ኣበርክቶኦም ኪዓዝዝን መርሓ ኪረክብን ምኸኣለ።

ከምዚ ክብል ኣንከሎኹ፡ ኣሕተምቲ ሕድርን ክፍሊ ምርምርን ስነዳን ዝልግሱዎ ዘሎዉ፡ ንጸሓፍቲ ዘተባብዕ ኣበርክቶ፡ ንምንእኣስ ኣይኮነን። ንሱ ኣብ ቦትኡ ኣሎ፡ ኪምስገን ዝግብኦ እዩ። ካብኡ ንላዕልን ኣብ ርእሲኡንዮ ዝብል ዘሎኹ። ብፍላይ ምምስራት ማእከል (ሴማዊ) ቋንቋታት ኤርትራ ኣብ ላዕላዊ ደረጃ ትምህርቲ ይጽናሓይ ዘይብሃል ህጹጽ ጉዳይ እዩ። ብድሕርኡ፡ ከከም ኩነታቱ፡ ናይ ካልኣት ቋንቋታት ምርምር'ውን ይስዕብ።

ይቕሬታ! ብዙሕ ከይንርሕቕ ካብ ቀንዲ ጉዳይና። ኣበርክቶ ተኪኤ ኣብ ቋንቋ ትግርኛ ቀሊል ከምዘይኮነ ክንሰማማዕ ንኸእል ኢና። ካብ ከምዚስ ከምዚ እንተዝኸውንዶ ኣይምሓሸን ኣትብሎ ገለ ነገራት ኣይስኣንን ይኸውን። ከምኡ'ውን፡ ብዙሕ ግዜ ዝመሰጠካ መጽሓፍ ናይ ምትርጓም ዝምባሌ ዘሎ ስለዝመስል፡ ከመይ ዝበሉ መጻሕፍቲ እንተተተርጎሙ ይሓይሹ። ንዓኻ ዝመሰጠካ ንኣንብብትኻ ይምስጦምዶ፡ ወይ ዝተርጎምካዮ ስራሕ ምስ መንእሰያት ኣንብብቲ ወይ ታሪኽ እንታይ ዘዘምድ ኣሎዎ፡ ዝብል ሕቶ ምምላስ ኣገዳሲ ይመስል። እዚ ዘተን ምጉትን ዘተባብዕ ኪኸውን ይኸእል። ብሓፈሻ ግን ኣበርክቶ ተኪኤ ነባርን ተዘካርን ኪኸውን እዩ።

ተኪኤ ብትምህርቲ መሃንድስ (እንጂነር) እዩ። ብስራሕ ግን ነቲ ሞያኡ ዳርጋ ናብ ህንደሳ ቋንቋ ትግርኛ ቀይሩዎ ይርከብ እንተበልና ምግናን ኣይኮነን። ዛጊት ዘበርከቶም መጻሕፍቲ፡ ሙብዝሕትኦም ትርጉም፡- ሕርሻ እንሰሳ፡ እቲ ብሩኽ መሬት፡ ብዘይ ስድራ፡ ኣሊባብ፡ ኣላዲን፡ ፒኖክዮ፡ ምሩጽ ጽውጽዋያት ኤዙብ፡ ሰዋሱው ትግርኛ፡ መዝገበ ቃላት ትግርኛ ትግርኛን ዘመናዊ መዝገበ ቃላት እንግሊዝኛን ትግርኛን፡ ሕጂ ድማ ኮንተ ምንተ ክሪስቶ፡ እዮም። እዚ ሓደ መንፈስ ናይ ተኪኤ'ዩ ዘብርህ፡ ጽንዓት ኣብ ሓደ ዕላማ፡ ንኣንብብቲ ትግርኛ ዝኸውን መጻሕፍቲ ከይተሓለልካ ናይ ምትርጓም ወኒ! ከምቲ ኣቐዲመ ዝበልኩዎ ተኪኤ በዚ መዳይ'ዚ ዓቢ ናይ ምግባር ድሌትን እምነትን ተወፋይነትን ፍቕርን ኣርእዩና ኣሎ። በዚ ኣጋጣሚ ከኣ እንቋዕ ኣሓጎሰካ እብሎ።

ግርማይ ገብረመስቀል

ዓወት ንሓፋሽ

The book can be purchased at [Amazon.com](https://www.amazon.com) or [HdriMedia.com](https://www.HdriMedia.com)

